

Arheološka topografija Općine Semeljci

UDK 902.03:528(497.5 Semeljci)

Pregledni članak

Marin Lutring
Semeljci

U članku se donosi pregled arheoloških lokaliteta na prostoru Općine Semeljci. Pojedini lokaliteti su poznati iz ranijih istraživanja, dok su drugi prepoznati uz terensko rekognosciranje, pregled kartografske građe te dostupne arheološke građe iz Muzeja Đakovštine.

Ključne riječi: arheološka topografija, Kešinci, Koritna, Mrzović, Semeljci, Vrbica

Uvod

Cilj je ovoga rada prikazati arheološku topografiju na prostoru Općine Semeljci. Neki od lokaliteta poznati su u literaturi dok se neki spominju usputno. S druge strane neki lokaliteti nisu uopće zabilježeni, a ubikacija pojedinih lokaliteta i dalje ostaje nejasna. U ovom radu oni se nalaze svi obuhvaćeni s informacijama iz dostupnih izvora. Granice Općine Semeljci korištene su zbog praktičnosti i poznavanja teritorija te su poslužile kao referentni okvir za izradu arheološke topografije. Ipak, arheološki lokaliteti i njihovi odnosi tijekom prošlosti ne mogu se svesti na današnje administrativne okvire.

Lokalitet Mrzović – Tri humke te numizmatički nalazi s prostora Semeljci – Forkuševci nalaze se na graničnim područjima, no zbog njihove znanstvene vrijednosti i mogućih spoznaja uvršteni su u rad.

Prilikom izrade arheološke topografije Općine Semeljci korišteno je nekoliko metoda i alata. Kao polazišna točka korištena je Interaktivna karta arheoloških lokaliteta u Đakovštini na kojoj su naznačene lokacije arheoloških lokaliteta s osnovnim informacijama poput recentne literature, kronologije (prapovijest, antika, srednji vijek) te je li lokalitet istraživan ili se radi o površinskim nalazima.¹

Kako bi se uočili novi lokaliteti na temelju topografskih odrednica poput nadmorske visine i nagiba terena korištena je Hrvatska osnovna karta te Topografska karta (1:25 000) u kombinaciji s digitalnim ortofoto snimkama iz 1968., 2011., 2014./2016., te 2017./2018.²

Topografski, a posebice toponimijski podaci na temelju kartografije iz razdoblja Habsburške odnosno Austro-Ugarske monarhije su također korišteni kako bi se bolje razumjelo određene lokacije te njihovo rasprostiranje u prostoru i vremenu.³

Osim stručne literature u kojoj se spominju arheološki nalazi i lokaliteti s ovih prostora, korišteni su i razni ostali izvori lokalnog karaktera koji usputno donose podatke vezane za arheološku topografiju. Prvenstveno je to doktorski rad dr. sc. Ivane Čatić o toponimiji Đakovštine, zatim kanonske vizitacije đakovačkog područja provedene od 1751. do 1833. te monografije povjesničara Tome Šalića o povijesti sela Vrbice.⁴

Na temelju gore navedenih izvora podataka, na dijelu lokacija proveden je terenski pregled različita intenziteta. Većina se arheoloških lokaliteta nalazi na poljoprivrednim površinama te se u načelu može spoznati samo na temelju promjena u topografiji (primjerice nadmorska visina) i površinskih materijalnih tragova poput keramike i litike. Na nekim od tih poljoprivrednih

1 „Muzej Đakovštine” <http://muzej-djakovstine.hr/multimedija/>, pristupljeno 23. listopada 2019. Riječ je o projektu digitalizirane Kartoteke arheoloških lokaliteta Muzeja Đakovštine koji provodi kustosica Muzeja Đakovštine Jelena Boras.

2 „Geoportala Državne geodetske uprave Republike Hrvatske” <https://geoportal.dgu.hr/#/>, pristupljeno 30. prosinca 2019. g.

3 „The Historical Map Portal” <https://maps.arcanum.com/en/>, pristupljeno 27. 12. 2019. g. Portal sadrži četiri karte relevantne za prostor Općine Semeljci: 1) First Military Survey 1781. – 1783., 2) Second Military Survey of the Habsburg Empire 1865. – 1869., 3) Third Military Survey 1869. – 1887., 4) Cadastral Maps 19. stoljeće.; „Hungarian Cultural Heritage Portal” <https://hungaricana.hu/en/>, pristupljeno 31. prosinca 2019. Karta relevantna za prostor Općine Semeljci je pod nazivom „*Mappa exhibens controversiam inter dominia Diakovar et Nustar*”.

4 Ivana ČATIĆ, *Toponimija Đakovštine*, Osijek, 2017., *Kanonske vizitacije – knjiga X. – đakovačko područje 1751. – 1833.*, priredio Stjepan SRŠEN, Osijek, 2011., Tomo ŠALIĆ, *Vrbica u Đakovštini 1330. – 1990.*, Privlaka, 1990., *Govor i običaji Vrbice u Đakovštini*, Đakovo, 2017.

površina zbog ratarskih kultura nije bilo moguće provesti terenski obilazak niti donijeti zaključak kako se radi o arheološkom lokalitetu. Ipak, to nije razlog za njihovo otpisivanje već za terenski pregled u trenutku kad je poljoprivredna površina primjerice tek pripremljena za ratarske kulture. Također, to što terenskim pregledom nisu potvrđeni neki arheološki lokaliteti ne znači da ih nema, već kako treba uložiti dodatne napore u prikupljanju relevantnih informacija ili drugačije metode. Indikativni površinski materijal prikupljen je te objavljen u Katalogu.⁵

Unatoč velikom broju lokacija koje na temelju površinskih materijalnih tragova ukazuju na arheološke lokalitete, upitan je njihov potencijal u dobivanju arheoloških spoznaja. Naime, krajolik Općine Semeljci je prošao mnoge preobrazbe u 19. i 20. stoljeću. Kronološki gledano, to su bila reforestacije i deforestacije, zatim reguliranja vodotoka te isušivanja močvarnih zemljišta. U drugoj polovici 20. stoljeća započela je intenzivna obrada poljoprivrednog tla pomoću teške mehanizacije koja je dubokim oranjem nesumnjivo oštetila dobar dio lokaliteta i građe.

Probna arheološka istraživanja u kombinaciji s nedestruktivnim metodama na pojedinim lokacijama ipak mogu utvrditi arheološki potencijal.

Arheologija krajolika na prostoru Općine Semeljci

Krajolik je Općine Semeljci tijekom zadnja dva stoljeća poprilično promijenjen, stoga je bitan za shvaćanje arheološke topografije.⁶ Prije svega, to je rezultat već spomenutih melioracijskih pothvata poput regulacije vodotoka i kanala te krčenja šuma i isušivanja močvara. Zamisao o odvodnji i isušivanju močvara javila se u 19. stoljeću kako bi se proširile poljoprivredne površine te spriječilo njihovo poplavljanje.⁷ Regulacije rijeka i vodotoka početkom 20. st. na ovim prostorima vodio je Radoslav Franjetić, inspektor vodâ, šef Obla-

5 Kompletan katalog nalaza, fotografije lokaliteta i većina kartografske građe nalazi se u originalnom diplomskom radu dostupnom na „Digitalnom repozitoriju ocjenskih radova Sveučilišta u Zadru“.

6 Arheologija krajolika podrazumijeva opširno istraživanje geografskih karakteristika arheoloških lokaliteta, čime znatno nadmašuje okvir tematike ovog diplomskog rada. Unatoč tomu, bitna je za shvaćanje konteksta arheološke topografije stoga sumarno predstavljamo neke odrednice ovog krajolika kroz prošlost.

7 Zlata ŽIVAKOVIĆ KERŽE, „Od močvare do oranica (osvrt na povijest preobrazbe okoliša osječkog kraja hidromelioracijom porječja Vuke i isušenjem močvare Palača)“, *Osječki zbornik*, 27/2004., 84.

snog hidrotehničkog odjeljenja u Osijeku te tehnički izvjestitelj građevinskog kotara u Đakovu. Kopani su novi vodotoci, dotadašnji su mnogi vodotoci produbljeni i prošireni, a neki su i isušeni i prokopani na drugom prostoru. O kakvim se poplavama radilo, koje su ujedno bilo i razlog nastajanja bara i močvara, govori i podatak kako je godine 1870. Vuka toliko poplavila da je onemogućila prometovanje državnom cestom Osijek – Đakovo te nekim lokalnim putevima.⁸ Proteklih desetljeća mnogi kanali su ponovno produbljeni i proširivani. Ostaci i prizori nekadašnjeg krajolika najbolje su vidljivi kroz vodotoke koji nisu regulirani, odnosno zadržali su nepravilan tok poput kanala Semeljčica koji prolazi kroz Semeljce. Također, tokovi nekadašnjih vodotoka su vidljivi i na satelitskim snimkama.⁹ Kao najnoviji primjer promjene krajolika vrijedi spomenuti izgradnju buduće akumulacije Kešinci.¹⁰ Karte iz razdoblja Habsburške odnosno Austro – Ugarske monarhije također prikazuju močvarna područja te vodotoke koji još nisu regulirani, odnosno imaju svoj prirodni tok. Također i podaci iz novog vijeka sugeriraju kako je ovaj prostor iznimno močvaran.¹¹ Bitan element za razumijevanje krajolika, a zatim i razmještaj arheoloških lokaliteta jesu i šumska područja. Kao primjer recentne deforestacije vrijedi spomenuti šumu Mokrice koja se nalazila između Vrbice i Kešinaca, a iskrčena je prije Prvog svjetskog rata.¹² Ovi sumarno

8 Z. Ž. KERŽE, *Isto*, 86.

9 Na satelitskim snimkama na temelju smjera pružanja i odnosa boja u usporedbi s kartama i terenskim situacijama moguće je uočiti tragove starih potoka i kanala koji danas čine poljoprivredne obradive površine.

10 „Započeli radovi na Akumulaciji Kešinci vrijedni 13 milijuna kuna, navodnjavanje više neće biti problem”, <https://www.agroklub.com/financiranje/zapoceli-radovi-na-akumulaciji-kesinci-vrijedni-13-milijuna-kuna-navodnjavanje-vise-neece-biti-problem/42487/>, pristupljeno 27. prosinca 2019.

11 Nenađ MOAČANIN, *Slavonija i Srijem u razdoblju osmanske vladavine*, Slavonski Brod, 2001., 116. U razdoblju osmanlijske okupacije spominje se 50 derbendžijskih kuća u šest sela u nahiji Jošava koja je obuhvaćala ujedno i Junakovce (zapadni dio naselja Semeljci uz granicu sa Forkuševcima) sa zadatkom čuvanja i popravljivanja puteva i mostova kroz teško prohodne šume i močvare.; *Kanonske vizitacije – knjiga X. – đakovačko područje 1751. – 1833.*, 613, priredio Stjepan Sršen, Osijek, 2011. Biskup Pavao Matija Sučić prilikom kanonske vizitacije župe Semeljci 1833. godine spominje okolo ležeće močvare zbog kojih stanovništvo ima mali broj ovaca.; Općina SEMELJCI, *Isto*. Navodi se kako je prostor današnjeg sela Semeljaca bio močvaran i poplavljan te kako su mnogi kanali i potoci korišteni za mlinove i vodenice.

12 Tomo ŠALIĆ, *Govor i običaji Vrbice u Đakovštini*, Đakovo, 2017., 53, 335. Za primjer recentne reforestacije vidi lokalitet Mrzović – Gradina naveden u Popisu arheoloških lokaliteta. Također, za rasprostiranje šuma isto kao i kanala i potoka vrijedi pogledati Habsburške odnosno Austro – Ugarske karte.

navedeni podaci ilustriraju složen niz faktora koje treba uzeti prilikom donošenja zaključaka o arheološkoj topografiji navedenog područja.

Arheološka zbirka Osnovne škole Josipa Kozarca u Semeljcima

U kontekstu svijesti o arheološkoj, odnosno kulturnoj baštini vrijedi spomenuti posjet biskupa Antuna Mandića 1813. godine župi Vrbici.¹³ Tom prilikom biskup zapisuje kako „nije napisana ni povijest prirode niti druge rijetkosti ili starine u ovoj župi pa se prema tome ne mogu ni predočiti.“. Značajan podatak za shvaćanje onodobne situacije jest i sljedeća rečenica „Zbirku novca ili drugih starina ili rijetkosti sadašnji župnik nema nikakvu.“¹⁴ Tijekom 20. st. je vladao izrazito slab interes arheologije za ovo područje.¹⁵ Godine 1982. tadašnji Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Osijeku donio je odluku kako inventar arheološke zbirke u Osnovnoj školi Josipa Kozarca u Semeljcima ima svojstvo kulturnog dobra pod oznakom R – 115, odnosno R – 120 u sklopu Liste zaštićenih kulturnih dobara. Nažalost, zbirka je tijekom vremena propala. Pokušaj revizije i inventarizacije 2012. godine nije uspio, stoga je 2015. upućen prijedlog za utvrđivanje prestanka svojstva kulturnog dobra. Unatoč tomu, u arhivu Konzervatorskog odjela u Osijeku sačuvana je detaljna dokumentacija s fotografijama o ovoj zbirci.¹⁶ Iz dokumentacije je vidljivo kako su i neki predmeti dodavani, odnosno oduzimani prilikom rada na ovoj zbirci. Razlozi i datumi nisu zapisani. U svakom slučaju, ova dokumentacija zaslužuje poseban osvrt. Ovdje donosimo relevantne podatke koji ilustriraju arheološki potencijal ovog prostora. Arheološka zbirka je sadržavala 57 predmeta koje su prikupili učenici Osnovne škole Josipa Kozarca u Semeljcima. Zanimanje učenika za ove aktivnosti je potaknuo nastavnik Matej Petrović.¹⁷ Predmeti su skupljeni na području Forkuševaca, Semelja-

13 Tadašnja župa Vrbica se sastoji od sela Mrzović, Đurdanci, Stari Mikanovci i Novi Mikanovci.

14 *Kanonske vizitacije – knjiga X. – đakovačko područje 1751. – 1833.*, priredio Stjepan SRŠEN, Osijek, 2011., 293.

15 Ovaj problem primjećuje i Ninoslav Sebelić, direktor onodobnog Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture koji prilikom potpisivanja rješenja o utvrđivanju svojstva spomenika kulture Arheološke zbirke Osnovne škole Josipa Kozarca u Semeljcima napominje kako je *područje koje gravitira Semeljcima slabo arheološki ispitano*.

16 Riječ je o dosjeu kulturnog dobra broj 103.

17 Isti nastavnik je dio nastavničkog osoblja i prije 1961. kada je Muzej Đakovštine također pokrenuo akciju prikupljanja arheoloških nalaza. Nadalje, na dokumentacijskoj kartici lokaliteta Mrzović – Gradina, Kornelija Minichreiter zapisuje kako mjesni učitelj provodi iskopavanja skupa sa svojim učenicima. Moguće je kako je dotični učitelj bio dijelom dogadanja u sva tri slučaja.

ca, Koritne, Kešinaca, Mrzovića i drugdje. Nažalost, nisu zapisani potpuniji podaci o mjestu i okolnostima nalaza. Zbirka je načelno bila podijeljena na neolitičke, brončane i numizmatičke nalaze.

Kešinci

Kešinci se nalaze na sjeveroistočnom rubu đakovačkog lesnog ravnjaka. Nalaze se na 106 metara nadmorske visine te zauzimaju površinu od 24 kilometra kvadratna.

Kešince je pohodio papinski izaslanik u nekoliko navrata tijekom 14. stoljeća, a u 15. stoljeću spominju se pod imenom *Kesse* ili *Keze* te su bili u posjedu velikaša Gorjanskih. U popisu Sandžaka Požega 1579. dio su nahije Gorjani te imaju 6 kuća.¹⁸

U Kešincima je proveden terenski pregled Arheološkog muzeja u Zagrebu u trajanju od tjedan dana. Tom prilikom pregledan je teren sjeverno i sjeveroistočno od Kešinaca te su utvrđena mnogobrojna nalazišta koja su atribuirana prapovijesnom razdoblju na temelju keramike i litike te kasnom srednjem vijeku na temelju keramike. Pojedina izdvojena nalazišta smatraju se dijelom većih naseobinskih kompleksa koji su melioracijom razdijeljeni na manje cjeline.¹⁹

Kešinci – Požarike

Arheološki lokalitet Kešinci – Požarike pronađen je arheološkim rekonosciranjem djelatnika Arheološkog muzeja u Zagrebu 2009. godine. Kešinci – Požarike su se prilikom rekonosciranja isticali izdvajanjem iz okolnog prostora zbog svojeg uzvišenja, brojnim arheološkim nalazima poput cijepanog i glačanog kamenog oruđa te keramike sopotske i kostolačke kulture.²⁰ Arheološki lokalitet Kešinci – Požarike je prepoznao i dokumentirao Institut za arheologiju 2014. godine tijekom zračnog rekonosciranja istočne Slav-

18 Ivana ČATIĆ, *Toponimija Đakovštine*, Osijek, 2017., 55.

19 Jacqueline BALEN, „Lokalitet: Đakovačko područje (zona Kuševac – Viškovci – Vučevci i Kešinci)”, *Hrvatski arheološki godišnjak*, 6/2010., 13 – 15.

20 J. BALEN, *Isto*, 13-14.

nije.²¹ Lokalitet je evidentiran i kao naselje kostolačke kulture koje je otkriveno u novijem razdoblju.²² Lokalitet je kružnog tlocrta, promjera stotinjak metara te se ističe svojom visinom od okolnog terena (Slika 1.).²³ Terenskim obilaskom utvrđena je velika količina arheološke građe koja prevladava na samom hrptu ovog lokaliteta. Prevladava neolitička i eneolitička keramika, dok je manji broj srednjovjekovne i novovjekovne keramike.

Slika 1. Pogled na lokalitet Kešinci - Požarike

Kešinci – Glomač

Arheološki lokalitet Kešinci - Glomač je primjećen prilikom rekognosciranja Arheološkog muzeja Zagreb, a prikupljeni keramički nalazi sugeriraju kako se radi o lokalitetu sopotske kulture.²⁴ Lokalitet je bio i predmetom

21 Bartul ŠILJEG, Hrvoje KALAFATIĆ, „Zračna arheologija u istočnoj Slavoniji 2014. godine”, *Godišnjak Instituta za arheologiju*, 11/2015., 135-141. Tom prilikom autori vide lokalitet u kombinaciji s arheološkim lokalitetom Kešinci – Glomač koji je udaljen tristotinjak metara u smjeru sjever – sjeverozapad.

22 Ana ĐUKIĆ, „Kostolačka kultura u kontinentalnoj Hrvatskoj”, *Povratak u prošlost – bakreno doba u sjevernoj Hrvatskoj*, 2018., 87-106.

23 Hrbat lokaliteta je na visini od 97,2 metra, dok se okolni teren kreće između 94,2 do 95,7 metara nadmorske visine.

24 Jacqueline BALEN, „Lokalitet: Đakovačko područje (zona Kuševac – Viškovci – Vučevci i Kešinci)”, *Hrvatski arheološki godišnjak*, 6/2010., 13 – 15.

arheološkog rekognosciranja Instituta za arheologiju 2014. godine. Šiljeg i Kalafatić navode kako je lokalitet kružnog oblika te je udaljen od lokaliteta Kešinci – Požarike stotinjak metara, što po njima čini kombinaciju jednog većeg i jednog manjeg kruga.²⁵

Obilaskom lokaliteta utvrđeno je kako se radi o blago humovitom terenu. Nalazi se na 94,3 metra nadmorske visine, dok je okolni teren u blagom padu, primjerice 93,6 odnosno 93,5 metara nadmorske visine. Lokalitet je na snimkama kružnog oblika te ima promjer od 180 metara. Terenskim obilaskom lokaliteta utvrđeno je prisustvo velike količine prapovijesnog arheološkog materijala. Na lokalitetu su osim keramičkog i litičkog materijala prisutni i ulomci lijepa.

Kešinci – Okmanovo brdo

Arheološki lokalitet Kešinci – Okmanovo brdo prepoznat je još u prošlom stoljeću. Naime, mještani su šezdesetih godina pronašli ulomke keramičkog posuđa te vrlo sitni bakreni novac. U blizini je pronađeno i veća količina srednjovjekovnog srebrnog novca koji se datira u 13. stoljeće.²⁶

Okmanovo brdo je brdo jezičasta oblika koje se pruža u smjeru sjever – jug. Okmanovo brdo ima opseg oko 2,5 kilometra te zauzima površinu od oko tridesetak hektara. Na središnjem dijelu nadmorska visina je 111 metara koja zatim postepeno pada prema potoku Sgorelica, odnosno akumulacijskom jezeru Fabrika. Okolni se teren zatim od spomenutog potoka i jezera lagano uzdiže čineći ovo brdo istaknuto u krajoliku. Terenskim obilaskom Okmanova brda utvrđeno je nekoliko pozicija s mnoštvom površinskog materijala, no sav materijal ne ukazuje nužno na srednjovjekovni karakter.²⁷ Na površini se primjećuju ulomci stakla, kamena s tragovima gorenja, metala te keramike.

25 Bartul ŠILJEG, Hrvoje KALAFATIĆ, „Zračna arheologija u istočnoj Slavoniji 2014. godine”, *Godišnjak Instituta za arheologiju*, 11/2015., 135-141.

26 Muzej ĐAKOVŠTINE, 2019.

27 Second Military Survey (1:28 800), 2014.; Third Military Survey (1:25 000), 2014.; Third Military Survey (1:75 000), 2014.; Na drugoj i trećoj vojnoj izmjeri Austro – Ugarske monarhije utvrđeno je postojanje tzv. pustara – poljoprivrednih prostora namijenjenih uzgoju stoke (*npr. Keršnerova pusta, Maierova pusta*) koje imaju ucrtane objekte. Stoga, dio materijala ukazuje na tragove aktivnosti i u 19. stoljeću.

Kešinci – Grobljansko polje

Grobljansko polje nalazi se uz današnje kešinačko groblje na jugoistočnom izlazu sela prema Vrbici.²⁸ Biskup Pavao Matija Sučić poduzeo je kanonsku vizitaciju župe Semeljci. Tom prilikom je zabilježio podatak koji kaže kako je prije izvan sela bilo groblje udaljeno do pola sata prema jugu. Također bilježi kako je na tom mjestu nekada bila drevna crkva sa samostanom redovnika sv. Benedikta (prema stanovništvu) te kako je smještena iznad rječice na brdašcu.²⁹ Spomenuto groblje vidljivo je i na drugoj vojnoj izmjeri Austro – Ugarske monarhije. Među mjesnim stanovništvom lokacija je poznata i kao Tursko groblje.

Lokacija se nalazi na brdašcu (109 metara nadmorske visine). Teren postepeno pada prema potoku Sgorelica na zapadnoj strani (99 metara nadmorske visine). Obilaskom spomenute lokacije utvrđeno je kako je ista zarasla u šikaru i žbunje. Stoga detaljniji terenski pregled nije bio moguć. Ipak, uz sjeverni rub rasprostiranja groblja uočeno je nekoliko novovjekovnih nadgrobničkih spomenika na različitim lokacijama.

Kešinci – Crkvine

Polje Crkvine nalazi se na sjeveroistočnoj strani ceste Kešinci – Mrzović.³⁰ Na drugoj i trećoj vojnoj izmjeri Austro – Ugarske monarhije toponim je zabilježen pod imenom Celar odnosno Celaria. Polje Crkvine nalazi se na 108,7 metara nadmorske visine te se ističe visinom u odnosu na sjeverna polja Požarike, Glomač i jugoistočno Mrzović – Čelar Ravan (94 – 95 metara nadmorske visine). Teren je blago brdovit te je djelomično ispresijecan poljskim putevima i kanalima. U prošlosti je postojalo i ležište gline na ovom prostoru koje su mještani iskorištavali.

Obilaskom ovog toponima utvrđeno je nekoliko pozicija male (do 200 metara) međusobne udaljenosti s površinskim nalazima srednjovjekovne keramike.

28 Ivana ČATIĆ, *Toponimija Đakovštine*, 2017., 195.

29 *Kanonske vizitacije – knjiga X. – đakovačko područje 1751. – 1833.*, priredio Stjepan SRŠEN, Osijek, 2011., 603.

30 Ivana ČATIĆ, *Toponimija Đakovštine*, Osijek, 2017., 189.

Koritna

Selo Koritna smješteno je na sjeveroistočnom dijelu đakovačkog ravnjaka te nizinskog dijela Povučja. Nalazi se na 94 metra nadmorske visine te zauzima prostor od 23 kilometra kvadratna.

Koritna se 1300. godine spominje kao posjed ivanovaca te je bila podijeljena u dva dijela – Koritna Sveti Ivan i Koritna Sveti Nikola.³¹ Godine 1395. spominje se kao *Karathna* na posjedu velikaša Horvata, a potom Gorjanskih.

Prve nalaze s prostora Koritne spominje Josip Brunšmid objavivši pronalazak ostave rimskih kovanica 1907. godine.³² Zatim, Josip Bösendorfer spominje neolitičke nalaze odnosno lokalitet iz Koritne.³³ Arheološki materijal i dokumentacija za ovaj lokalitet pohranjeni su u Arheološkom muzeju u Osijeku, no lokacija gdje su nalazi pronađeni je nepoznata.³⁴ Na prostoru Koritne spominje se i *bakrenodobna gradina*, no nije jasno na koju točno lokaciju se pritom misli.³⁵ Također, zabilježeni su i toponimi Grabine koji se nalazi 3 kilometra prema sjeverozapadu i Gradinsko polje udaljeno 1,5 kilometara prema jugoistoku, no bez dodatnih podataka. Veći dio lokaliteta navedenih u popisu poput Koritna – Adica, Koritna – Kamenica registriran je prilikom provođenja projekta rekognosciranja u izvedbi Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu.³⁶

Uvidom u registar arheološke zbirke iz Osnovne škole Josipa Kozarca u Semeljcima na prostoru Koritne je pronađen plemićki mač s oštećenom ručkom i malim rukohvatom i štitnikom, dvije srebrne naušnice, četiri utega za mreže te visokopolirana kamena sjekira Nažalost, za ove nalaze ne znamo okolnosti niti mjesto pronalaska.

31 Ivana ČATIĆ, *Toponimija Đakovštine*, Osijek, 2017., 57.

32 Josip BRUNŠMID, „Nekoliko našašća novaca na skupu u Hrvatskoj i Slavoniji”, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 10/1909., 223.

33 Josip BÖSENDORFER, „Osijek i okolica u predhistorijskim eonima”, *Osječki zbornik*, 1/1942., 10, 11.

34 Konzervatorski odjel u Osijeku, interni dosje 1095.

35 Mirko BULAT, „Kroz najstariju prošlost Đakova i Đakovštine”, *Đakovački vezovi*, 1974., 4 – 6.

36 Zlatko KARAO, „Srednjovjekovne utvrde, gradine i gradišta na području Đakovštine – rekognosciranje i topografija lokaliteta”, *Ascendere historiam: zbornik u čast Milana Kruheka*, Zagreb, 2014., 399 – 424. Dodajmo i to kako se od ostalih lokacija vrijednih spomena ističe toponim Crkvište na granici sa Semeljcima na Osatini, Kamenice koje se nalaze na sjeveru u meandru Stare Vuke, Breg sjeverno od sela i Selište zapadno od sela.

Na prostoru Koritne trenutačno se nalaze dva poznata arheološka lokaliteta i ostava.

Koritna – Kamenica

Arheološki lokalitet Kamenica je bio dijelom sustavnog rekognosciranja srednjovjekovnih utvrda i gradišta Đakovštine pod pokroviteljstvom Hrvatske akademije za znanost i umjetnost, a u izvedbi Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.³⁷ Toponim je prema vojnoj topografskoj karti smješten 2 kilometra zapadno od sela Koritna. Prisutni su tragovi vjerojatno rimskih opeka, no terenska situacija ne ukazuje na postojanje utvrđenja.³⁸

Polje Kamenica se nalazi na lesnoj zaravni na 94 metra nadmorske visine te se nalazi s desne strane ceste Koritna – Semeljci.³⁹ Teren je u potpunosti ravan. Terenskim obilaskom utvrđeno je postojanje iznimno usitnjene i oštećene opeke te nekoliko ulomaka keramike.

Koritna – Adica

Arheološki lokalitet Koritna – Adica je također prepoznat prilikom prethodno spomenutih rekognosciranja utvrda i gradišta đakovačke općine u izvedbi Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu. Tim rekognosciranjem utvrđeno je kako je lokalitet Koritna – Adica od centra sela udaljen 2 kilometra u smjeru sjeverozapada u meandru Vuke. Riječ je o velikom barskom gradištu promjera 100 metara te se pripisuje ranom srednjem vijeku.⁴⁰ Prema snimci iz 1968. godine ima promjer od 120 metara. Teren je na jednom dijelu blago humovit, dok se na drugom dijelu nalazi šuma. Nalazi na 89 metara nadmor-

37 Z. KARAO, *Isto*, Projekt je proveden tijekom srpnja i kolovoza 1989., 1992. te u više navrata do 2011. godine.

38 Z. KARAO, *Isto*, 399 – 424.

39 Kamenica na koju se ovdje referiramo se nalazi 2 kilometra zapadno od sela Koritna te se administrativno nalazi u granicama naselja Semeljci. CADASTRAL MAPS (1:2880), 2014.; SECOND MILITARY SURVEY (1:28 800), 2014.; No, prema katastarskoj izmjeri iz 1863. i drugoj vojnoj izmjeri Austro – Ugarske monarhije (1865. – 1869.) postoji i Kamenica na prostoru Koritne. Nalazi se na sjeveru Koritne u meandru Stare Vuke udaljena oko 3,5 kilometra zračne linije. Nalazi se na 91,4 metra nadmorske visine, okolni teren je na austrougarskim kartama prikazan kao bara te se danas nalazi na 89 metara nadmorske visine.

40 Zlatko KARAO, „Srednjovjekovne utvrde, gradine i gradišta na području Đakovštine – rekognosciranje i topografija lokaliteta”, *Ascendere historiam: zbornik u čast Milana Kruheka*, Zagreb, 2014., 410.

ske visine te uz sjeveroistočnu stranu teren postepeno pada prema sjeverozapadnom vodotoku.

Terenskim obilaskom utvrđeno je veća količina prapovijesnog materijala, ali i srednjovjekovnog.

Koritna – Bara – Osatina

Arheološki lokalitet Bara – Osatina je lokalitet na kojemu su prikupljeni materijalni ostaci vatinske kulture, ali i skupni nalaz rimskog novca datiran od Trajana do Antonina Pija.⁴¹ Prvi koji spominje novac jest Josip Brunšmid koji navodi kako je novac pronađen 1907. godine prilikom regulacijskih radova između Koritne i Širokog polja, odnosno u blizini željezničke postaje Semeljci – Široko polje.⁴² Skupni nalaz novca su usputno spomenuli, odnosno prenijeli mnogi autori.⁴³

Uvidom u dokumentaciju Konzervatorskog odjela u Osijeku, skupni nalaz rimskog novca i dokumentacija su pohranjeni u Arheološkom muzeju u

41 MUZEJ ĐAKOVŠTINE, 2019.

42 Josip BRUNŠMID, „Nekoliko našašća novaca na skupu u Hrvatskoj i Slavoniji”, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 10/1909., 223. Riječ je o 34 komada novca naknadno prikupljena od radnika posredstvom kotarskog inženjera Radoslava Franjetića i nadlivadara Ante Bubaša. Nije uspio ustanoviti koliko je komada novca prilikom pronalaska bilo. Navodi kako je novac loše kvalitete te da se može razabrati najstarija kovanica od Trajana dok je najmlađi dupondij Antonina Pija. Ostavu povezuje s upadima Markomana i Kvada te na kraju navodi neke osnovne podatke koje je mogao iščitati iz numizmatičkih nalaza.

43 Mirko BULAT, „Kroz najstariju prošlost Đakova i Đakovštine”, *Đakovački vezovi*, 1974, 6.; Zdenka DUKAT, Ivan MIRNIK, „Skupni nalazi novca u sjevernoj Hrvatskoj”, *Novija arheološka istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj*, 22. do 25. listopada 1975., Serija – Izdanja Hrvatskog arheološkog društva, 2/1978., 206 – 207; Ivan MIRNIK, „The survival in coin hoards from Yugoslavia”, *Archaeologia Jugoslavica*, 19/1979, 32. Navodi kako je terminus post quem ove ostave 160. odnosno 166. godina sa Markom Aurelijem, a ne kako Brunšmid navodi 160. godinu sa Antoninom Pijom.; Ivan KNEZOVIĆ, „Prilog antičkoj arheološkoj topografiji Đakovštine”, *Zbornik Muzeja Đakovštine* 7/2005., 68.; Cristian GĂZDAC, *Monetary circulation in Dacia and the surroundings provinces from the Middle and Lower Danube in the period from Trajan to Constantine (AD 106 – 337)*, Cluj Napoca, 2010., 70, 129; Prema autoru ostava ne mora nužno biti povezana sa Markomanskim ratovima već sa grupom ostava koje su sakrivene u vrijeme vladavine Marka Aurelija.; Tomislav BILIĆ, „Coin circulation 3rd century BC – AD 193”, *The Archaeology of Roman Southern Pannonia – The state of research and selected problems in the Croatian part of the Roman province of Pannonia*, Oxford, 2012., 381. Navodi kako su prvi novci od Trajana, ali možda i od Flavijevaca. Zadnji kovani novčić je od Antonina Pija iz 160. godine te je sačuvano 16 primjeraka novca od kojih 2 Trajanova, 7 Hadrijanovih i 7 iz razdoblja Antonina Pija.; Miroslav NAĐ, „Coin hoards in Croatia – an update on the CHY”, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 45/2012., 444. Donosi pregled svih referenci na ovu ostavu prilikom ažuriranja stanja ostava.

Zagrebu.⁴⁴ Vatinske nalaze s Bare – Osatine spominje i Jasna Šimić koja kaže kako se radi o vatinskim amforicama.⁴⁵

Osatina je potok koji ima smjer sjeverozapad – jugoistok te čini granicu između Semeljaca i Koritne, dok je polje dobilo ime po tom kanalu.⁴⁶ Točna lokacija pronalaska ove ostave i keramičkih nalaza vatinske kulture nije poznata. Iako ne možemo ubicirati gdje je točno pronađena ostava, činjenica je kako je ostava pronađena u koritu Osatine u blizini željezničke postaje Semeljci – Široko Polje.⁴⁷

Također, prateći tok Osatine od sjeverozapada prema jugu unutar granica sela Koritna ističe se toponim Gradinsko polje koji je već ranije primijećen.⁴⁸ Toponim Gradinsko polje se nalazi tristotinjak metara jugoistočno od današnjeg toka Osatine. Radi se o blago humovitom tlu s 91 do 92 metra nadmorske visine.

Mrzović

Mrzović je najistočnije selo Đakovštine te se nalazi uz granicu s Vukovarsko-srijemskom županijom. Zauzima prostor od 15 kvadratnih kilometara te se nalazi na nadmorskoj visini od 109 metara.

Iako se selo Mrzović prvi put spominje u novom vijeku⁴⁹, arheologija ukazuje na puno dulji kontinuitet života na ovom prostoru. Tako se u spomenici Osnovne škole Josipe Kozarca navodi akcija prikupljanja predmeta starih i do 10 000 godina u organizaciji Muzeja Đakova.⁵⁰ Godine 1962. Hedviga Deker s lokaliteta Mrzović – Gradina prikuplja arheološku građu iz razdoblja neolitika, eneolitika i brončanog doba.⁵¹ U Kartoteci arheoloških lokaliteta

44 KONZOS, interni dosje 1114.

45 Jasna ŠIMIĆ, „Prapovijest Đakovštine”, *Diacovensia : teološki prilozi*, 3/1995, 16.

46 Ivana ČATIĆ, *Toponimija Đakovštine*, Osijek, 2017., 205.

47 Josip BRUNŠMID, „Nekoliko našašća novaca na skupu u Hrvatskoj i Slavoniji”, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 10/1909., 223.

48 Zlatko KARAČ, „Srednjovjekovne utvrde, gradine i gradišta na području Đakovštine – rekonosciranje i topografija lokaliteta”, *Ascendere historiam: zbornik u čast Milana Kruheka*, 399 – 424.

49 Ivana ČATIĆ, *Toponimija Đakovštine*, Osijek, 2017., 64.; Tomislav ŠALIĆ, *Govor i običaji Vrbiće u Đakovštini*, Đakovo, 2017., 64. Spominje kako je 1702. Mrzović već dvadeset osam godina napušten.

50 Josip GRGIĆ, „Područno odeljenje Mrzović” *Osnovna škola Josipa Kozarca u Semeljcima 1786. – 1961.*, Đakovo, 37.

51 Zorko MARKOVIĆ, „Prilog poznavanju prehistorijskih nalazišta Đakovštine”, *Zbornik Muzeja Đakovštine – Đakovo i njegova okolica*, 2/1982., 93 – 103.

Muzeja Đakovštine spominje se prapovijesni materijal iz Mrzovića koji se bez detaljnijih opisa pripisuje prapovijesti.⁵² Također, spominju se i latenski površinski i slučajni nalazi iz Mrzovića, ali bez točne lokacije.⁵³ Godine 2014. pronađena je i keltska ostava na prostoru Mrzovića.⁵⁴ U okolici Mrzovića relativno nedavno je pronađen i dio lijevane srebrne lučne fibule s djelomično očuvanom pozlatom. Lokacija nije poznata, a pripisuje se Gepidima te kraju 5. i početku 6. stoljeća.⁵⁵

Uvidom u registar Arheološke zbirke Osnovne škole Josipa Kozarca u Semeljcima, velik broj artefakata smješta se na prostor Mrzovića, ali bez detaljnijih opisa gdje je točno što pronađeno. Ostaju nepoznate lokacije lokaliteta Mrzović – Čergarje te Mrzović – Popova livada.⁵⁶ Stoga, na prostoru Mrzovića zasad su poznate lokacije četiri arheološka lokaliteta.

Mrzović – Gradina

Arheološki lokalitet Mrzović – Gradina i arheološku građu s tog lokaliteta prvi je u interes arheološke javnosti donio Zorko Marković.⁵⁷ Arheološki se materijal nalazi u Muzeju Đakovštine, dok je dio dokumentacije u Konzervatorskom odjelu Osijek te u Muzeju Đakovštine.

Arheološku građu s lokaliteta je prikupila Hedviga Deker, ravnateljica Muzeja Đakovštine 1962. godine tijekom rigoliranja šume. Ubikacija ovog arheološkog lokaliteta čija se građa provlači kroz literaturu predmetom je

52 MUZEJ ĐAKOVŠTINE, 2019. Dodajmo i to kako se na katastarskoj karti Austro – Ugarske monarhije iz 1863. godine ističe toponim Staro Groblje istočno od Mrzovića.

53 Jasna ŠIMIĆ, „Prapovijest Đakovštine”, *Diacovensia : teološki prilozi*, 3/1995., 20.

54 Željko GARMAZ, „Indiana Jones”: Englezi traže stari keltski novac u Slavoniji”, *24 Sata*, 03. srpnja 2014.

55 Anita Rapan PAPEŠA, „Fibule seobe naroda s vinkovačkog područja”, *Starohrvatska prosvjeta*, 39/2012., 7 – 17. Lokacija je poznata djelatnicima Gradskog muzeja Vinkovci, no ista nije registrirana niti preventivno zaštićena stoga nije ni naznačena.

56 Jasna ŠIMIĆ, „Prapovijest Đakovštine”, *Diacovensia : teološki prilozi*, 3/1995., 6. Materijal s oba lokaliteta pripisuje kasnoj fazi sopotske kulture. Dodajmo i to kako je arheološki indikativan toponim Selište sjeverno od Mrzovića.

57 Zorko MARKOVIĆ, „Prilog poznavanju prehistorijskih nalazišta Đakovštine”, *Zbornik Muzeja Đakovštine – Đakovo i njegova okolica*, 2/1982., 93 – 103.; Zorko MARKOVIĆ, „Neka pitanja neolitika, eneolitika i brončanog doba našičkog kraja i Đakovštine”, „*Rezultati arheoloških istraživanja u istočnoj Slavoniji i Baranji, znanstveni skup, Vukovar 6 – 9. X 1981, Serija: Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*”, 9/1984., 13 – 29.

rada mnogih autora u okviru širih rekognosciranja i obrade sopotskih naseobinskih sustava.⁵⁸

Značajan podatak za shvaćanje situacije je i činjenica kako je godine 1962. tadašnja ravnateljica Muzeja Đakovštine Hedviga Deker arheološku građu prikupila prilikom rigoliranja šume.⁵⁹ Rigoliranje podrazumijeva duboku obradbu tla pri podizanju voćnjaka, vinograda ili šumskih plantaža na dubini od 50 do 200 centimetara.⁶⁰ Stoga je moguće kako se rigolirao teren za novu šumu, a ne sama šuma. Na temelju ove informacije, današnja lokacija Mrzović – Gradine bi se nalazila unutar recentnijeg dijela šume Gusta međa, odnosno Durgutovica.

U prilog ovom rješenju ide i usporedba kartografske građe. Naznačena pozicija Mrzović – Gradine na najranijoj karti iz 1788. pokazuje kako se lokalitet nalazi južno od vodotoka (Slika 2.). Taj isti vodotok je danas dio regulacije te je proširen i produbljen. Također, još južnije je prikazana šuma, a sjeverno ravnica. Slična situacija s morfološki naznačenom gradinom u obliku isturenog poluotoka je prikazana i na nekoliko drugih karata iz vremena Austro – Ugarske monarhije.⁶¹

-
- 58 Katarina BOTIĆ, *Neolitička naselja na prostoru sjeverne Hrvatske*, Zagreb, 2017., 296, 315. Koordinate koje vode prema južnoj granici općine i šume (45°19'S 18°37'I) se ne podudaraju s navedenom nadmorskom visinom (96,5 metara) koja prevladava na sjevernom dijelu šume i ravnice.; Zlatko KARAC, „Srednjovjekovne utvrde, gradine i gradišta na području Đakovštine – rekognosciranje i topografija lokaliteta”, *Ascendere historiam: zbornik u čast Milana Kruheka*, 421. Mrzović - Gradinu promjera 100/70 smješta 1 kilometar ispred šume na ravnom platou te nema gradinske karakteristike.; Jacqueline BALEN, „Lokalitet: Đakovačko područje (zona Kuševac – Viškovci – Vučevci i Kešinci)”, *Hrvatski arheološki godišnjak*, 6/2010., 13. Mrzović – Gradinu reambulira na položaj u neposrednoj blizini sjeveroistočnog izlaza iz sela u smjeru šume. Jasna ŠIMIĆ, „Prapovijest Đakovštine”, *Diacovensia : teološki prilozi*, 3/1995., 13 – 14.; Zorko MARKOVIĆ, „Prilog poznavanju prethistorijskih nalazišta Đakovštine”, *Zbornik Muzeja Đakovštine – Đakovo i njegova okolica*, 2/1982., 93 – 103.; Prema internom dosjeu 1102 iz Konzervatorskog odjela u Osijeku koje potpisuje Kornelija Minichreiter lokalitet je od poljoprivrednog dobra PIK Đakovo uprava Kešinci još oko 2 kilometra prema šumi (južno od ceste). Situacija komplicira i zapis kako je gradina trokutasta oblika te je na njoj bilo prapovijesno naselje. Također spominje kako navodno školska djeca sa mjesnim učiteljem nekontrolirano kopaju. Datum ovog dosjea nije zapisan, no Kornelija Minichreiter je kao konzervator arheolog radila u Osijeku od 1972. do 1992. Mjesni učitelj bi mogao biti već ranije spominjani Matej Petrović.
- 59 Zorko MARKOVIĆ, „Prilog poznavanju prethistorijskih nalazišta Đakovštine”, *Zbornik Muzeja Đakovštine – Đakovo i njegova okolica*, 2/1982., 96.
- 60 HRVATSKI LEKSIKON, 2017.
- 61 SECOND MILITARY SURVEY (1 : 28 800), 2014.; CADASTRAL MAPS (1 : 28 800), 2014.; THIRD MILITARY SURVEY (1 : 25 000), 2014.;

Slika 2. Prikaz lokaliteta Mrzović – Gradina na Mappa exhibens controversiam inter dominia Diakovar et Nustar (HUNGARICANA.HU, 2014.)

Snimka državne geodetske uprave iz 1968. godine jasno pokazuje razliku između stare i nove šume, odnosno dijela šume u nastajanju. Nadalje, pokazuje i prostor gradine naznačen svjetlijom bojom te nepravilna oblika (Slika 3.).

Slika 3. Lokalitet Mrzović – Gradina na snimkama iz 1968. godine (GEOPORTAL DGU, 2019.)

Prema ovoj snimci gradina je promjera 160/140 metara. Obilaskom naznačene lokacije utvrđena je drugačija vegetacija u vrsti šume i tla. Nadalje, teren je neznatno povišen, no teško je donositi zaključke zbog činjenice kako je provedeno rigoliranje koje ujedno podrazumijeva značajnu promjenu terenskog nagiba. Dodajmo i to kako gusta vegetacija ne omogućava najbolje promatranje reljefa, a time i donošenje zaključaka. Zbog znatnog sloja humusa teško je uočiti površinski materijal. Ipak, uočeno je nekoliko ulomaka usitnjene keramike. Od prikupljene arheološke građe pohranjene u Muzeju Đakovštine ističu se i glačane kamene sjekire te već ranije spomenuti biko-nični lončić s aplikacijama na prijelomu i otiskom prsta uz rub, plitka crvena kadionica s rupama na dnu i sa strane te sivi „žrtvenik” na četiri stupaste noge.⁶²

Mrzović – Čelar Ravan

Mrzović – Čelar Ravan je polje koje se nalazi sjeverno od sela.⁶³ Lokali-tet se nalazi na potpuno ravnom zemljištu. Prema rasprostiranju arheološkog materijala zauzima nepravilnu kružnu površinu od 100 metara. Uništen je zbog dubokog oranja. Godine 1963. Branka Raunig je radila probno iskopavanje prilikom kojeg je pronađeno mnoštvo materijala iz antike i srednjeg vijeka.⁶⁴ Iz dnevnika iskopavanja saznajemo kako su iskopana dva probna rova. U prvom rovu sterilni sloj se javio već na 75 centimetara dubine te su pronađeni samo sitni fragmenti keramike. U drugom rovu na dubini do 55 centimetara su pronađeni fragmenti cigle i imbreksa.⁶⁵ Na dubini od 30 centimetara pronađen je i kompaktan dio srušenog zida te veći fragmenti cigle. Voditeljica istraživanja Branka Raunig je pretpostavljala kako se radi o temeljima nekog objekta. Pošto je lokalitet uništen dubokim oranjem, na širem

62 MUZEJ ĐAKOVŠTINE, 2019.; Zorko MARKOVIĆ, „Neka pitanja neolitika, eneolitika i brončanog doba našičkog kraja i Đakovštine”, *Rezultati arheoloških istraživanja u istočnoj Slavoniji i Baranji, znanstveni skup, Vukovar 6 – 9. X Serija: Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, 9/1981., Zagreb, 13 – 29.

63 Ivana ČATIĆ, *Toponimija Đakovštine*, Osijek, 2017., 210. Riječ je o katastarskoj čestici 725 – 1/2.

64 MUZEJ ĐAKOVŠTINE, 2019.

65 U dnevniku se navodi kako je riječ o *polukružnoj krovnoj cigli* što sugerira kako se radi o rimskom imbreksu.

prostoru pronalazeni su veći ulomci podnice, velike količine sitno izlomljene cigle, imbreksa te fragmenti maltera.⁶⁶

Uvidom u dokumentaciju Konzervatorskog odjela Osijeka utvrđeno je postojanje dva lokaliteta Mrzović – Čelar koji se pripisuje antici, dok Mrzović – Ravan se pripisuje latenu.⁶⁷ Stoga je moguće kako se radi i o dva lokaliteta. Naime, postoji i toponim Ravan na istočnom prostoru sela Vrbice prema Mrzoviću.⁶⁸ Stoga ostaje pitanje radi li se ovdje o dva ili jednom lokalitetu. Od materijala pohranjenog u depou Muzeja Đakovštine ističe se sačuvani rimski imbreks, ukrašeni ulomak keramike, te ulomak lule turskog tipa.

Obilaskom spomenute lokacije nije utvrđeno postojanje površinskih materijalnih tragova, izuzev usitnjenog građevinskog materijala.

Mrzović – Taborište

Polje koje obuhvaća toponim Taborište nalazi se sjeveroistočno od sela Mrzović.⁶⁹ Na širem području ovog toponima pronađena je keltska ostava.⁷⁰ Prema informacijama ravnatelja Gradskog muzeja Vinkovci Hrvoja Vulića, ostava je pronađena tijekom terenskog pregleda toponima Taborište 2014. godine koji se prostire i na Vukovarsko – srijemsku županiju odnosno prostor naselja Karadžićevo. Ipak, ostava je pronađena na mrzovićkom dijelu Taborišta. Pretpostavka je kako se radi o žrtvenoj ostavi pošto je pronađena u toku nekadašnjeg vodotoka koji danas više ne postoji, ali se vidi na satelitskim snimkama. Pronađeno je 106 komada brončanog i srebrnog novca te brončani predmeti poput fibula i sjekira.⁷¹ Također, na ovoj lokaciji je i reambuliran lokalitet Mrzović – Gradina.⁷²

Obilaskom spomenutog toponima zamijećen je blago humoviti predjel koji se nalazi u blizini sela (jugozapadno područje toponima) na nadmorskoj visini od 107 metara.

66 Za ustupljeni dnevnik zahvaljujem kustosici Jeleni Boras iz Muzeja Đakovštine.

67 KONZOS, dosje 1100 i dosje 1104.

68 Tomislav ŠALIĆ, *Govor i običaji Vrbice u Đakovštini*, Đakovo, 2017., 55.

69 Ivana ČATIĆ, *Toponimija Đakovštine*, Osijek, 2017., 215.

70 Željko GARMAZ, „Indiana Jones”: Englezi traže stari keltski novac u Slavoniji”, *24 Sata*, 3. srpnja 2014.

71 Hrvoje VULIĆ, e-mail poruka autoru, 23. svibnja 2019. Obrada i objava nalaza je u tijeku.

72 Jacqueline BALEN, „Lokalitet: Đakovačko područje (zona Kuševac – Viškovci – Vučevci i Kešinci)”, *Hrvatski arheološki godišnjak*, 6/2010., 13.

Mrzović – Tri humke

Toponim Tri humke je smješten u neposrednoj blizini Mrzović – Gradine te je zbog naziva spomenut kao indikativan na web stranicama Muzeja Đakovštine.⁷³ Na trećoj vojnoj izmjeri Austro – Ugarske monarhije spomenut je kao *Tri unke* i *Tri hunke*. Obilaskom spomenute pozicije nije utvrđeno ništa nalik humku, tek neznatna promjena u visini terena. Lokalitet ako je i postojao, vjerojatno je uništen poljoprivrednim aktivnostima. Također, treba uzeti i u obzir kako prilikom prokopavanja i proširenja obližnjih kanala, iskopani materijal se mogao rasuti po obližnjem području kojemu pripada i ovaj toponim. Terenskim pregledom lokacije uočavaju se površinski materijalni tragovi poput prapovijesne i srednjovjekovne keramike te litičkog materijala koji se pružaju u smjeru sjevera u dužini od šezdesetak metara.

Vrbica

Vrbica se nalazi se na 115 metara nadmorske visine, smještena je na južnim padinama đakovačke grede te zauzima prostor od 15 kvadratnih kilometara. U odnosu na ostala sela u općini, nalazi se na nešto višoj nadmorskoj visini zato što se većinski nalazi na Đakovačkoj gredi. Visoravan na kojoj je smještena Vrbica je na sjevernim i južnim rubnim dijelovima izbrazdana udolinama u kojima su nekad bili izvori lokalnih potoka.

Prvi spomen sela Vrbica je u srednjovjekovnim dokumentima 1330. godine.⁷⁴ U okvirima srednjovjekovne Vrbice poznata su i neka naselja koja se spominju u povijesnim izvorima kao pustoseline odnosno mezre.⁷⁵ Na prostoru Vrbice nalazio se i franjevački samostan odobren papinskom odlukom u Avignonu 16. veljače 1376. godine te sagrađen 1379. Samostan je napu-

73 MUZEJ ĐAKOVŠTINE, 2019. Kasnijim uvidom u kartografsku građu utvrđeno je kako ovaj lokalitet ipak pripada prostoru Vukovarsko – srijemske županije.

74 Tomo ŠALIĆ, *Vrbica u Đakovštini 1330. – 1990.*, Privlaka, 1990., 11, 15. Također smatra kako se Vrbica nalazila unutar ivanovačkog posjeda Hrvati koji se nalazio na prostoru Novih Mikanovača.; Tomislav ŠALIĆ, *Govor i običaji Vrbice u Đakovštini*, Đakovo, 2017., 54, 56. Velik broj današnjih toponima veže uz srednjovjekovnu prošlost Vrbice.

75 T. ŠALIĆ, *Isto*, 17.; T. ŠALIĆ, *Isto*, 54.; Riječ je o sljedećim toponimima: Đurinci oko 3 kilometra sjeveroistočno, Ovsenice oko 5 kilometara sjeverno, Berjani oko 3 kilometra sjeverozapadno te Paskovci i Petruševci oko 3 kilometra zapadno te Podgajci oko 3 kilometra jugozapadno od današnje Vrbice. Vrijedi napomenuti kako Berjani (današnji toponim Berak) zauzimaju područje sela Forkuševaca, Vučevaca, Semeljaca, Kešinaca, Vrbice i Đurdanaca.

šten 1532. godine i nije obnavljan.⁷⁶ Ovu tvrdnju podupire činjenica kako je u Defteru Sandžaka Požega 1579. godine Vrbica upisana kao pustoselina, odnosno mezra.⁷⁷ U razdoblju Osmanlija Vrbica je obnovljena na današnjoj lokaciji, zabilježena na zemljovidu 1668. godine te je ujedno bila jedina katolička župa za istočni dio Đakovštine. Bogoslužje se tada obavljalo u crkvi sv. Bartola u Novim Mikanovcima.⁷⁸ Zanimljiv je i dolazak Petra Nikolića, vikara zagrebačkog biskupa u posjet 1660. godine koji je tom prilikom zapisao kako se u župi Vrbici na tri mjesta nalaze crkvišta, tj. hrpe kamenja porušenih crkvi na kojima se unatoč ruševinama i dalje služi misa.⁷⁹ Pritom ne navodi točniju lokaciju ovih crkvišta, a kako je župa Vrbica bila jedina župa na prostoru istočne Đakovštine raspon mogućih lokacija ovih porušenih sakralnih objekata je dosta širok.

Prvi koji spominje Vrbicu u kontekstu arheologije je Robert Rudolf Schimdt koji u svom djelu o Vučedolu navodi vučedolske nalaze iz Vrbice no ne navodi točnu poziciju.⁸⁰

Uvidom u dokumentaciju Konzervatorskog odjela u Osijeku na prostoru Vrbice poznata su dva lokaliteta. Prvi je prapovijesnog karaktera bez jasno naznačene pozicije, sadrži eneolitičku vučedolsku keramiku te se materijal i dokumentacija nalaze u Arheološkom muzeju u Osijeku.⁸¹ Nalaze s eneolitičkim značajkama u Vrbici, također bez jasne pozicije spominje i Jasna Šimić.⁸² Drugi, naznačen kao srednjovjekovni arheološki lokalitet bez jasno naznačene pozicije, ali s keramičkim materijalom i dokumentacijom deponiranom u Muzeju Đakovštine.⁸³

Osim što je dao velik doprinos lokalnoj povijesti, povjesničar Tomo Šalić dao je i nezanemarive podatke o arheologiji ovog prostora. Tako, iako bez ja-

76 T. ŠALIĆ, *Isto*, 307.

77 T. ŠALIĆ, *Isto*, 289.

78 T. ŠALIĆ, *Isto*, 15.

79 Josip BUTURAC, *Katolička crkva u Slavoniji za turskog vladanja*, Zagreb, 1970., 44.; T. ŠALIĆ, *Isto*, 308.

80 MUZEJ ĐAKOVŠTINE, 2019.; Robert Rudolf SCHMIDT, *Die Burg Vučedol*, Zagreb, 1945., 187.

81 Jasna ŠIMIĆ, „Problematika daljeg istraživanja neolita i eneolita u Slavoniji i Baranji” *Četvrti znanstveni sabor Slavonije i Baranje, zbornik radova 1/1984.*, 58.; KONZOS, interni dosje 1117. Ovaj podatak je tada dobiven od tadašnje kustosice Muzeja Slavonije Jasne Šimić.

82 Jasna ŠIMIĆ, „Prapovijest Đakovštine”, *Diacovensia : teološki prilozi*, 3/1995., 15.

83 KONZOS, interni dosje 1118.

snijeg naznačavanja pozicije, spominje kako su na istočnom području Vrbice pronalazeni ulomci urni i glinenog posuđa.⁸⁴ Rimsku keramiku na području Stare Vrbice i Pepelane povezuje s postojanjem poljskog dobra ili većeg naselja.⁸⁵ Iako prvo navodi kako ne postoje tragovi, naknadno na mikrotoponimu Švagan zapadno od sela ubicira trasu rimske i srednjovjekovne ceste Certissa (Đakovo) – rijeka Jošava – Cibalae (Vinkovci).⁸⁶

Vrbica – Drake i Vrbica – Barićev bostan

Lokalitet Vrbica – Drake i Vrbica – Barićev bostan se nalazi u blizini lokalne ceste Vrbica – Mrzović sa sjeverne strane (Slika 4.). Lokalitet je od nedavno i predmet širih istraživanja područja vezanog za sopotske naseobinske komplekse.⁸⁷ Također, lokaliteti su na temelju daljinske interpretacije definiran kao krugovi parnjaci sopotske kulture. Riječ je o dva koncentrična kružna jarka koja su blisko položena jedan uz drugi.

Zapadni dvostruki krug Vrbica – Drake ima dimenzije 173 x 176 metara. Vanjski krug zauzima površinu od 2,4 hektra, a širina jarka je 11 metara. Unutarnji krug ima dimenzije 111 x 106 metara, a površina mu iznosi 0,9 hektara te je širine 7,3 metara. Relativna visina središnjeg dijela iznosi 2,2 metara.⁸⁸

Istočni dvostruki krug Vrbica – Barićev bostan ima dimenzije 160 x 165 metara. Vanjski krug zauzima površinu od od 2 hektra, a širina jarka je 7 metara. Unutarnji krug ima dimenzije 124 x 134 metara, a površina mu iznosi

84 Tomo ŠALIĆ, *Vrbica u Đakovštini 1330. – 1990.*, Privlaka, 1990., 12.

85 T. ŠALIĆ, 1990, 12.

86 T. ŠALIĆ, *Isto*, 12.; Tomislav ŠALIĆ, *Govor i običaji Vrbice u Đakovštini*, Đakovo, 2017., 11, 22, 56. Trasu prema Đakovu ubicira na današnji *priki put* koji ide pravcem Arduševac – Sveti Ivan na Jošavi te šuma Zokovica.

87 Rajna ŠOŠIĆ KLINDŽIĆ, Hrvoje KALAFATIĆ, Bartul ŠILJEG, Tomislav HRŠAK, *Krugovi i keramika kroz stoljeća: značajke naselja sopotske kulture*”, *Prilozi Instituta za arheologiju*, 36/2019, 64., Hrvoje KALAFATIĆ, Bartul ŠILJEG, „Krugovi parnjaci: novi uvidi u neolitičke obrasce naseljavanja”, *Prilozi Instituta za arheologiju*, 35/2018., 73, 75, 86, 87, 88., Bartul ŠILJEG, Hrvoje KALAFATIĆ, „Zračna arheologija u istočnoj Slavoniji 2014. godine”, *Godišnjak Instituta za arheologiju*, 11/2015., 135, 137, 139. Bartul ŠILJEG, Hrvoje Kalafatić, Tomislav Hršak, „Circles in the Rye: Neolithic „Twin” Enclosures on the South of Carpanthian Basin, Croatia”, *21st Annual Meeting of the European Association of Archaeologists*, 2015., 358.

88 Hrvoje KALAFATIĆ, Bartul ŠILJEG, „Krugovi parnjaci: novi uvidi u neolitičke obrasce naseljavanja”, *Prilozi Instituta za arheologiju*, 35/2018., 86.

1,3 hektara te je širine 9 metara. Također, vidljiv je ulaz u središnji prostor s istočne strane. Relativna visina središnjeg dijela iznosi 0,5 metara.⁸⁹

Slika 4. Toponim Ograde s pogledom prema sjeveru na lokalitet Vrbica – Barićev bostan

Na temelju provedenih radiokarbonskih analiza smatraju kako se ovakvi lokaliteti datiraju u prvu polovicu 5. tis. pr. Kr. i traju sve do oko 4200. g. pr. Kr.⁹⁰ Na lokalitetu je zapažena prapovijesna i srednjovjekovna keramika, glačano oruđe te litika.⁹¹

Obilaskom lokacije Vrbica – Drake i Vrbica – Barićev bostan, zamijećen je prostor na današnjem toponimu Ograde na kojemu su uočeni površinski materijalni tragovi srednjovjekovne i prapovijesne keramike te mnogo litičkog materijala. Među materijalom osim prapovijesne keramike ističu se i no-

89 H. KALAFATIĆ, B. ŠILJEG, *Isto*, 86.

90 H. KALAFATIĆ, B. ŠILJEG, *Isto*, 77.; Katarina BOTIĆ, *Neolitička naselja na prostoru sjeverne Hrvatske*, Zagreb, 2017., 223, 224.

91 H. KALAFATIĆ, B. ŠILJEG, *Isto*, 88.

vovjekovni glazirani ulomci keramike te kamena jezgra s vidljivim tragovima obrade.

Vrbica – Stara Vrbica

Polje Stara Vrbica se nalazi oko 2 kilometra istočno od današnjeg sela Vrbica na nadmorskoj visini od 115 metara uz jednu poziciju sa 119 metara nadmorske visine koja je ujedno najviša točka Đakovačko – vinkovačkog ravnjaka.⁹² Točan položaj lokaliteta nije naznačen, ali prikupljeni materijal može se pripisati antici i srednjem vijeku.⁹³

Na prostoru mikrotoponima Stara Vrbica – Glavnik koji se nalazi na prostoru Općine Stari Mikanovci pronađeni su i prapovijesni nalazi.⁹⁴ Na širem prostoru Stare Vrbice pronađeni su kremen i noževi te rimska keramika.⁹⁵ Također, ovdje je i pretpostavljena lokacija srednjovjekovnog sela Vrbica. Pronađene su polomljene opeke, usitnjena žbuka te ljudske kosti. Ovaj građevinski materijal ukazuje na moguću poziciju franjevačkog samostana.⁹⁶

Lokalitet Pepelana je smješten istočno od Vrbice, uz cestu prema Mrzoviću te se nalazi na 115 metara nadmorske visine. Smatra se kako naziv, ali i ostaci zgarista ukazuju na prapovijesno naselje ili pak spaljeno srednjovjekovno selo Đurinci.⁹⁷ Također ovdje je pronađen prapovijesni materijal, kamena sjekira te rimska keramika.⁹⁸

92 Tomo ŠALIĆ, *Vrbica u Đakovštini 1330. – 1990.*, Privlaka, 1990., 17.

93 MUZEJ ĐAKOVŠTINE, 2019.

94 Tomislav ŠALIĆ, *Govor i običaji Vrbice u Đakovštini*, Đakovo, 2017., 11.

95 Tomo ŠALIĆ, *Vrbica u Đakovštini 1330. – 1990.*, Privlaka, 1990., 12.

96 T. ŠALIĆ, *Isto*, 17. Smatra kako su seljačke kuće tada građene od drveta, stoga polomljena opeka i žbuka bi ukazivale na samostan. Tomislav ŠALIĆ, *Govor i običaji Vrbice u Đakovštini*, Đakovo, 2017., 52, 59, 307. Franjevački samostan pretpostavlja i na toponimu Gradina koji se nalazi istočnije od Stare Vrbice. Napominje kako je tamo bio povišeni humak na kojem su se nalazile ljudske kosti i stare opeke, no isti je uništen dubokim oranjem. Kao indikativne toponime za franjevački samostan spominje Križni jelav na prostoru Vrbice, odnosno Kaluder na prostoru Starih Mikanovaca te Križevica koji se nalazi na graničnom području katastarskih općina Vrbica, Stari Mikanovci i Novi Mikanovci.

97 T. ŠALIĆ, *Isto*, 54.

98 Tomo ŠALIĆ, *Vrbica u Đakovštini 1330. – 1990.*, Privlaka, 1990., 12.

Semeljci

Selo Semeljci je smješteno na sjevernim padinama đakovačke grede te se prostire na 26 kvadratnih kilometara te se nalaze na 102 metra nadmorske visine.

Selo Semeljci se ne spominje u srednjovjekovnim ispravama. Selo je osnovano 1698. godine.⁹⁹

U Semeljcima se spominje neolitičko naselje i nalazi.¹⁰⁰ U dosjeu Konzervatorskog odjela u Osijeku u Semeljcima je evidentiran neolitički i kasno brončanodobni lokalitet, dok su arheološki predmeti pohranjeni u Arheološkom muzeju Osijek.¹⁰¹ Uvidom u registar arheološke zbirke iz Osnovne škole Semeljci na prostoru Semeljaca pronađen je turski jatagan i visokopolirana kamena sjekira. Također, na graničnom području Forkuševaca i Semeljaca pronađen je solidus Lava I koji se datira u drugu polovicu 5. stoljeća.¹⁰² Iako rijetka, zlatna kovanica Lava I. pronađena je i u Mursi.¹⁰³ Također, za isti prostor se u internim dokumentima Muzeja Đakovštine spominje kako su tridesetih godina prošlog stoljeća pronađene keramičke posude četvrtastog oblika s četiri pregrade te mnoštvo fragmenata keramike za koje nije moguće utvrditi porijeklo.¹⁰⁴ Prema lokalnoj predaji, na prostorima današnjeg toponima Selište (zapadno od centra sela) nalazilo se srednjovjekovno selo. Točna

99 Ivana ČATIĆ, „Toponimija Semeljaca – sela istočne Đakovštine” *Folia Onomastica Croatica*, 19/2010, 48.; Tomislav ŠALIĆ, *Govor i običaji Vrbice u Đakovštini*, Đakovo, 2017., 25., OPĆINA SEMELJCI, 2013. Naziv Semeljci se objašnjava pučkom etimologijom prema kojoj je na ovom prostoru bilo puno vodenica i mlinova gdje su stanovnici okolnih sela dolazili mljeti pšenicu. Kako su svi bili meljci, došlo je do postupnog spajanja riječi u svimeljci koja se naknadno promijenila u Semeljci. Također, postoji pretpostavka kako ime i dolazi od riječi sljeme koja označava vrh planine, a u kontekstu Semeljaca bi se radilo u uzdignutom tlu u središnjem dijelu sela koja je najviša točka u okolica sa 103 – 104 metra nadmorske visine.

100 Josip BÖSENDORFER, „Osijek i okolica u predhistorijskim eonima”, *Osječki zbornik*, 1/1942., 10, 11. Prema oznaci na karti i na temelju legendi može se zaključiti kako se radi o većim ostacima nalazišta u zemlji. Nažalost ne daje podatke gdje se taj lokalitet nalazi niti što je na njemu pronađeno.

101 KONZOS, interni dosje 1113.

102 Za informaciju i objavu ovog nalaza zahvaljujem profesorici hrvatskog jezika dr. sc. Ivani Čatić. Indikativno je kako su uz solidus pronađene i dvije naušnice, što bi moglo ukazivati na grob. Na aversu kovanice iščitavamo sljedeći natpis „DN LEO PE – RPET AVG”, dok na reversu „VI-CTORI – A AVGGG”.

103 Hrvoje GRAČANIN, *Južna Panonija u kasnoj antici i ranom srednjovjekovlju (od konca 4. do konca 11. stoljeća)*, Zagreb, 2011., 237.

104 Ovu informaciju donosi Branka Raunig 1966. godine u dokumentima Muzeja Đakovštine.

pozicija nije poznata, no s prostora toponima Semeljci – Selište prikupljen je ulomak majolika keramike.¹⁰⁵

Semeljci – Popovo brdo

Lokacija toponima Popovo brdo je na prostoru današnjeg župnog doma i crkve Rođenja Blažene Djevice Marije. Župna crkva na ovom položaju je izgrađena 1788. godine.¹⁰⁶ Na istoku se nalazi potok Perić, dok je na sjeveru lokalna cesta koja spaja Semeljce i Kešince. Obilaskom terena utvrđeno je kako se Popovo brdo postepeno spušta prema istočnom kanalu Perić. Na hrptu Popova brda vidljivi su ulomci prapovijesne i srednjovjekovne keramike te litičkog materijala. U Muzeju Đakovštine pohranjeno je nekoliko dijelova keramičkog materijala.

Semeljci – Junakovci

Lokalitet Junakovci nalazi se na istoku između Forkuševaca i Semeljaca. U katastarskim defterima 1570. godine spominje se kao dio nahije Jošava sa šest kuća.¹⁰⁷ Lokacija je poznata i pod nazivom Kućerine što također sugerira naseobinski karakter. Naselje je raseljeno 1725. godine.¹⁰⁸ Biskup Pavao Matija Sučić prilikom kanonske vizitacije 1833. spominje i groblje u Junakovcima na dobrom i suhom mjestu.¹⁰⁹ Lokalitet se nalazi na 104 metra nadmorske visine. Terenskim obilaskom utvrđeno je rasprostiranje keramičkog materijala na površini na nekoliko pozicija.

105 Jedna od mogućih pozicija je na prostorima današnjeg ribnjaka i nekadašnjeg odlagališta otpada i ciglane. Zbog prostornih izmjena i postojeće gradnje nije bilo moguće sa sigurnošću ubicirati ovu poziciju. Također, ovaj dio sela se čini logičnim za naseljavanje zbog toga što je viši te je ujedno sjeverozapadni krak Đakovačko – vinkovačkog ravnjaka.

106 *Kanonske vizitacije – knjiga X. – đakovačko područje 1751. – 1833.*, priredio Stjepan SRŠEN, Osijek, 2011., 599.

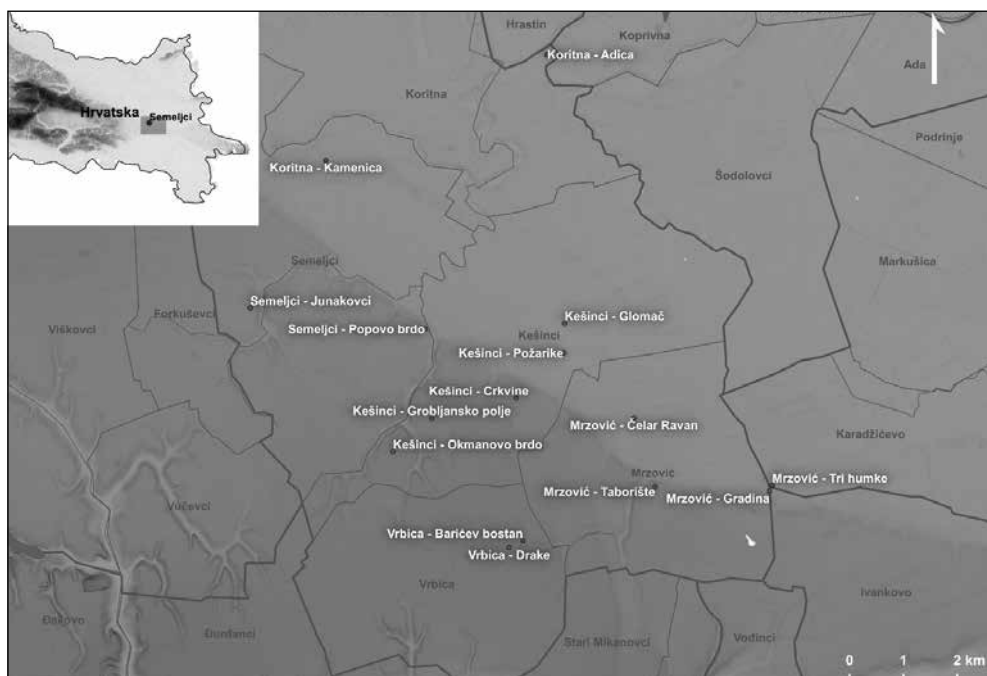
107 Nenad MOAČANIN, *Slavonija i Srijem u razdoblju osmanske vladavine*, Slavonski Brod, 2001, 190.; Tomislav ŠALIĆ, *Govor i običaji Vrbice u Đakovštini*, Đakovo, 2017., 26.

108 Mate ŠIMUNDIĆ, „Osvrt na značenje iščezlih đakovštinskih sela”, *Zbornik muzeja Đakovštine – Đakovo i njegova okolica*, 1/1978., 16.

109 *Kanonske vizitacije – knjiga X. – đakovačko područje 1751. – 1833.*, priredio Stjepan SRŠEN, Osijek, 2011., 601.

Zaključak

Na temelju priloženog popisa arheoloških lokaliteta može se zaključiti kako na prostoru Općine Semeljci prostoru postoji kontinuitet naseljavanja od neolitika do danas. Također, može se zamijetiti kako su svi poznati arheološki lokaliteti većinom smješteni van područja današnjih naselja. Generalno, zastupljena su sva razdoblja, ali ne u jednakom intenzitetu. Iako je stanje istraživanja na slaboj razini, neki zaključci se mogu donijeti.

*Karta 1. Razmještaj arheoloških lokaliteta na prostoru Općine Semeljci
(izrada: Marko Đuranović)*

Na prostoru općine Semeljci postoji 17 arheoloških lokaliteta od kojih je u 2 slučaja riječ o ostavama. Za lokalitete koji su predstavljeni u ovom radu možemo reći kako su topografski većinski smješteni na lokacijama koje se svojom visinom djelomično ističu u krajoliku ili se nalaze u blizini vodotoka. Koji put imaju samo jedan element, poput Mrzović – Gradine koja nema visinu, ali ima okolnu vodu. Također, ističu se lokaliteti smješteni na lokacijama

meandra Vuke poput Koritna – Adica što se uklapa u generalni karakter nalazišta u blizini vode. Veći dio lokaliteta je smješten na južnom dijelu Općine, što se pak podudara s činjenicom da tim dijelom prolazi đakovačka greda te njezini pripadajući dijelovi koji su neznatno izdignuti od sjevernog dijela općine. S druge strane, sjevernija područja Općine poput Semeljaca i Kešinaca te Koritne su iznimno slabo arheološki istražena iako imaju arheološki perspektivnih prostora. Stoga treba uzeti u obzir kako će se i karta arheoloških lokaliteta s budućim istraživanjima nesumnjivo dopunjavati.

Kontinuitet lokaliteta u blizini vode tijekom povijesti, a i prapovijesti je gotovo sigurno ovisio o promjenjivim uvjetima okoliša – u ovom slučaju su to bile poplave. Iako su lokaliteti na generalno povišenom mjestu, za neke od njih nije neopravdano razmišljati kao o sojeničarskim naseljima. No, takve pretpostavke tek trebaju potvrditi buduća arheološka iskopavanja. Također, protiv poplava su mogli biti poduzeti i infrastrukturni zahvati u krajoliku. Tu pretpostavku bi pak mogli objasniti i antički lokaliteti smješteni na potpuno ravnom tlu poput lokaliteta Mrzović – Čelar Ravan te Koritna – Kamenica.

Zamjetan je nedostatak nekropola iako se spominju pronalasci urni na prostoru Vrbice koji mogu ukazivati na kasno brončano doba, antiku, ali i rani srednji vijek. Također, nalaz kovanice Leona I. koji je uz sebe imao i dvije naušnice može ukazivati na nekropolu.

Trenutno su sigurne dvije ostave, jedna iz Osatine te druga s prostora Mrzović – Taborište.

Na višeslojna nalazišta ukazuju lokaliteti Mrzović – Čelar Ravan na kojem su provedena probna istraživanja te Kešinci – Požarike i Mrzović – Gradina na temelju arheološkog materijala. U prvom slučaju nije isključeno kako se radi i o horizontalnoj stratigrafiji, s obzirom kako se lokaliteti nalaze na ravnom tlu. Na lokalitetu Kešinci – Požarike riječ je o prikupljenoj građi sopotske i kostolačke, dok na Mrzović – Gradini o sopotskoj, lasinjskoj i vučdolskoj. Također, niz je lokaliteta koji površinski imaju i sporadične nalaze iz raznih razdoblja koji mogu ukazivati na vertikalnu, ali i na horizontalnu stratigrafiju.

Terenski pregledi ukazuju kako rasprostiranje pokretnog arheološkog materijala ima praktički na svakoj oranici. Prevladava keramički i litički materijal. Naravno, arheološki površinski materijal sam po sebi može ukazivati na potencijalan arheološki lokalitet, ali se u obzir prilikom istraživanja moraju uzeti i nedestruktivne metode i topografija prostora. Svi ovdje navedeni

podaci sumiraju postojanje kontinuiteta naseljavanja na ovim prostorima od razdoblja neolitika, a buduća istraživanja trebala bi proširiti i dopuniti ovdje navedene spoznaje.

SUMMARY

Martin Lutring

ARCHAEOLOGICAL TOPOGRAPHY OF THE MUNICIPALITY SEMELJCI

The article provides an overview of the archaeological sites in the area of the municipality Semeljci. Some of the sites are known from previous research, while others were identified by conducting field surveys, by examining cartographic materials and the archaeological material available at the Museum of the Đakovo Region.